

šlo na osnovu dogovora jednog dela predstavnika proizvođača sa održanog sastanka u Beogradu, sa- zvanog po hitnom postupku, zbog dogovora oko re- šavanja problema uvoza hrane za mlađ, gde je do- govoreno da se donese Samoupravni sporazum, u interesu sigurnog obezbeđenja i unapređenja proiz- vodnje riblje hrane.

Nakon davanja izvesnih objašnjenja i sugestija Ing. Cvjetan Bojčić je istakao da je bilo poželjno ići na 2—3 proizvođača hrane u Jugoslaviji, vodeći računa o rasprostranjenosti proizvodnih objekata, dok smo se za inostranog partnera već opredelili, sa njim su već u tom pravcu obavljani i razgovori.

Nakon izlaganja druga Bojčića razvila se veoma živa i interesantna diskusija, pa je na kraju donet sledeći zaključak:

1. Obavezuju se sve zainteresirane organizacije da daju svoje pismene primedbe i sugestije na predlo- ženi Nacrt samoupravnog sporazuma o proizvodnji riblje hrane.

— Vreme dostavljanja primedbi do kraja 1975. go- dine.

2. Određuje se komisija radi usaglašavanja pri- medbi i donošenja prečišćenog teksta Samoupravnog sporazuma o proizvodnji hrane.

— Komisiju sačinjavaju delegirani predstavnici proizvođača hrane, predstavnik Poslovnog udruženja, Ing. Drago Orešković, Ing. Stevan Vuletić kao pred- stavnici proizvođača pastrmke.

Po pitanju uvoza hrane za mlađ informisao je drug Ing. Cvjetan Bojčić. Nakon kraće diskusije sugerišano

je Poslovnom udruženju da po brzom postupku utvrdi potrebe hrane po kategorijama i ubrza poslove u cilju blagovremenog uvoza.

Da bi se ubrzao posao oko rešavanja pitanja bene- ficiranog staža u ribarstvu Ing. Cvjetan Bojčić je zamolio prisutne drugove da svi što pre prema do- bijenim formularima dostave broj radnika ribara po kategorijama kako bi se moglo poslati svima zađu- ženja radi uzlate sredstava i ubrzavanja poslova oko rešavanja beneficiranog radnog staža u ribarstvu.

U cilju sređivanja organizacionih pitanja dogovo- reno je da Poslovno udruženje do kraja spro- vede Odluku Sekcije o ućlanjenju većih organizacija u Udruženje, a manjih u Sekciju i svih ostalih teh- nićkih pitanja u vezi sa ćlanstvom.

Pod taćkom »Razno« raspravljano je o mogućno- stima i uslovima prodaje pastrmke u izvozu i dogo- voreno mesto i vreme održavanja sledećeg sastanka Sekcije.

Informaciju o uslovima i mogućnostima izvoza pa- strmke na zapadno evropsko tržište dao je Ing. Cvje- tan Bojčić. Iako uslovi prodaje nisu povoljni Sekcija je sugerisala Poslovnom udruženju da i dalje intenzivno radi na problemu izvoza pastrmke i u di- rektnom kontaktu sa proizvođaćima dogovara izvoz.

Po pitanju održavanja sledećeg sastanka Strućne sekcije za pastrmsko ribnjaćarstvo Jugoslavije do- govoreno je da se sledeći sastanak održi u toku maja meseca 1976. godine u Solinu.

Ljubomir Vujaćić

Razvoj, rad i perspektiva Poljoprivredno - ekonomskog odsjeka Poljoprivrednog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*

Povodom proslave 30. obljetnice Instituta za ekono- miku poljoprivrede i sociologiju sela i 14. obljetnice Poljoprivredno-ekonomskog odsjeka

Osnivanjem Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zagrebu 1919. godine, nastava iz područja poljopri- vredno-ekonomskih i društvenih nauka na Poljopri- vrednom odjelu programirana je na višem nivou. U prvom nastavnom planu Poljoprivrednog odjela, ćiji studij ima opći smjer, ekonomske nauke zauzimaju istaknuto mjesto. Međutim nastava iz ove oblasti ne

razvija se u skladu sa njenim znaćajem, zbog kadrov- skih razloga. Šta više, ona postepeno nazaduje da bi se u razdoblju od 1943. do 1946. odvijala pod najtećim uvjetima.

Na osnovu odluke Zavoda i Vijeća Fakulteta od 17. oćujka 1960. godine Zavod nosi ime Zavod za ekono- miku i organizaciju poljoprivrede. Koncem kolovoza 1963. u Zavodu su bili 1 redovni profesor, 3 izvan- redna profesora, 2 docenta, 1 predavać i 4 asistenta — ukupno 11 nastavnika i asistenata.

Od 1. rujna 1963. godine postoje 3 zavoda, i to:

1. Zavod za organizaciju poljoprivrednih poduzeća,
2. Zavod za ekonomiku poljoprivrede,
3. Zavod za tržište i promet poljoprivrednih pro- izvoda.

* Pri izradi ovog referata autor se služio brojnom literaturom o organizaciji i reformi visokog školstva a naroćito izlaganjima i radovima V. Bakarića, S. Borojevića, S. Šuvara, B. Šoćkića i V. Vlahovića.

Godine 1969/70. osnovan je Kabinet za taksacije, kalkulacije i poljoprivredno knjigovodstvo.

Na inicijativu organizacije Saveza komunista Poljoprivrednog fakulteta trebalo je objediniti znanstveni rad vanjskih instituta i zavoda na Poljoprivrednom fakultetu. Vijeću i Savjetu Poljoprivrednog fakulteta predloženo je 1960. godine osnivanje 7 instituta, među kojima i Institut za ekonomiku i organizaciju poljoprivrede. Iako odluka o spajanju naučnog rada vanjskih instituta i fakultetskih zavoda u većini slučajeva nisu realizirane, uglavnom iz subjektivnih razloga, Institut za ekonomiku i organizaciju poljoprivrede i Poljoprivredno ekonomski zavod Fakulteta zajednički planiraju i izvode naučno-istraživački rad. Ova suradnja počela je još od 1954. godine, a od 1960. je naročito intenzivna.

Poslije donošenja novog Ustava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Ustava Socijalističke Republike Hrvatske (1974), pristupilo se organizaciji Poljoprivrednog fakulteta na novim ustavnim principima. Radni ljudi ovog Fakulteta dogovorili su se da se formira 6 osnovnih organizacija udruženog rada. Na osnovi toga dogovora na Fakultetu je organizirano 6 OOUR-a:

1. OOUR Biotehnički,
2. OOUR Institut za bilnogojstvo,
3. OOUR Voćarstvo, vinogradarstvo, vinarstvo i vrtlarstvo,
4. OOUR Stočarstvo i mljekarstvo,
5. OOUR Ekonomika i organizacija poljoprivrede, i
6. OOUR Pokusno dobro »Ježev«.

Navedene osnovne organizacije udruženog rada potpisale su 11. veljače 1974. godine Samoupravni sporazum o udruživanju u radnu organizaciju Poljoprivredni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Naknadno su (24. veljače 1974) radni ljudi Zavoda za stočarstvo donijeli odluku da se taj Zavod organizira kao poseban OOUR. Ustavni sud SR Hrvatske je, nakon pokrenutog spora, utvrdio da su za to ispunjeni Ustavom predviđeni uvjeti, pa od tada na Fakultetu postoje ukupno 7 OOUR-a.

Odluka o osnivanju OOUR-a Ekonomika i organizacija poljoprivrede donesena je na Zboru radnih ljudi održanom prosinca 1973. godine. Ovu odluku donijeli su radni ljudi Zavoda za organizaciju i ekonomiku poljoprivrednih poduzeća, Zavoda za ekonomiku poljoprivrede, Zavoda za tržište i promet poljoprivrednim proizvodima, te Kabineta za matematiku. Prema tome, odluku su donijeli radni ljudi svih zavoda i kabineta Poljoprivredno-ekonomskog odsjeka, osim radnih ljudi Kabineta za taksacije, kalkulaciju i knjigovodstvo. Njihovu odluku o osnivanju posebnog OOUR-a Ustavni sud SRH nije priznao, pa su oni naknadno uključeni u OOUR Ekonomika i organizacija poljoprivrede.

Prema Samoupravnom sporazumu od 12. veljače 1974. godine djelatnost OOUR-a obuhvata:

Izvođenje svih oblika i stupnjeva nastave, istraživačkog rada, projektiranje i primjene nauke u praksi iz područja ekonomike i organizacije poljoprivrede i prehrambene industrije, te iz oblasti sociologije po-

ljoprivrede i sela. Ovakvu djelatnost OOUR-a prihvatile su i ostali OOUR-i koji su se samoupravnim sporazumom od 11. veljače 1974. godine udružile u radnu organizaciju Poljoprivredni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Nova organizacija OOUR-a i naznačeni vidovi djelatnosti počivaju na saznanju da naš daljnji razvoj u budućnosti nameće sve veću potrebu da se sa što većom efikasnosti iskorištavaju ljudski i materijalni potencijali. Privredni rast bit će uvjetovan u velikoj mjeri od toga koliko i kako poznajemo i primjenjujemo načela ekonomičnog korištenja naših izvora i mogućnosti. S obzirom da se u poljoprivredi nalaze još znatne neiskorištene mogućnosti u proizvodnji hrane za pokriće domaćih potreba, pokriće potreba prerađivačke industrije, pa i značajne mogućnosti izvoza hrane, sa sigurnošću se može očekivati da će daljnji uspjeh u razvoju poljoprivrede uz ostalo zavisiti u znatnoj mjeri od rješavanja ekonomsko-organizacijskih problema. Nova tehničko-tehnološka dostignuća u poljoprivredi tim su korisnija u praksi što donose veći ekonomski uspjeh. Suvremena i intenzivna poljoprivredna proizvodnja zahtijeva stalan porast proizvodnosti rada, smanjenje troškova proizvodnje, povećanje rentabilnosti, a sve to iziskuje primjenu odgovarajućih ekonomskih znanja stečenih organiziranim i sistematskim obrazovanjem stručnjaka iz područja ekonomike i organizacije poljoprivrede.

Radi pružanja osnovnih ekonomskih znanja budućim agronomima — biotehničkim stručnjacima na tehničko-tehnološkim odsjecima — predaju se slijedeći predmeti:

1. Osnove društvenih nauka,
2. Agrarna sociologija,
3. Ekonomika poljoprivrede,
4. Organizacija i ekonomika poljoprivrednog poduzeća,
5. Taksacije i računovodstvo, i
6. Tržište i promet poljoprivrednim proizvodima.

U dilemi između dopunskog školovanja tehnologa na Poljoprivrednim fakultetima i dopunskog školovanja ekonomista na Ekonomskim fakultetima, a u suradnji i dogovoru s njima, došlo se do zajedničkog stanovišta da je kraći i racionalniji put školovanje agrarnog ekonomiste na Poljoprivrednom fakultetu. Slična praksa je i u drugim zemljama, u inozemstvu.

Agrarni ekonomista treba da bude takav stručnjak čije bi profesionalno obrazovanje predstavljalo sintezu onih neophodnih kvaliteta i stručnih znanja koje posjeduju agronom i ekonomista. Naime, on treba da bude po obrazovanju ekonomista prilagođen radu u oblasti poljoprivrede, tj. stručnjak koji će u sebi objediniti osnovna znanja iz poljoprivrede odnosno njene tehnologije i najširi fond znanja iz ekonomike kako bi mogao uspješno raditi kao ekonomista, projektant, analitičar, organizator i rukovodilac cjelokupne proizvodnje.

U poljoprivredi se moraju tijesno povezivati sociološka istraživanja s ekonomskim, budući da između tehničkog — ekonomskog stupnja razvoja s jedne

strane, te društvenih institucija, načina ponašanja i sistema vrednota s druge strane, postoji mnogostruka povezanost s dalekosežnim posljedicama u pogledu mogućnosti uspješnijeg uspostavljanja pravilnih međuljudskih i dohodovnih odnosa u udruženom radu.

Kod nas se sistematski ne prate i ne izučavaju nastale promjene u raspoloživim poljoprivrednim stručnjacima a niti se organizirano utvrđuju potrebe budućih stručnjaka, što sve otežava plansko i organizovano obrazovanje svih profila poljoprivrednih stručnjaka. Školovanje kadrova u priličnoj mjeri nije u skladu s potrebama poljoprivrede, jer nije u cjelosti definiran rad poljoprivredne službe uopće a posebno njezina funkcija na selu. Nepovoljan ekonomski položaj poljoprivrede i otvoreni problemi u agraru još više potenciraju ove teškoće.

Poznata je stvar da u razvijenim zemljama pa i kod nas raste broj agronoma koji rade u prehrambenoj industriji i prometu poljoprivrednim proizvodima, dok se istovremeno zapaža tendencija relativnog opadanja mogućnosti zapošljavanja u direktnoj proizvodnji. Upravo je i cilj obrazovanja da prati nastale promjene u procesu reprodukcije i da priprema kadrove koji će trebati u budućnosti.

Zavod za ekonomiku i organizaciju poljoprivrede škol. god. 1960/61. predložio je Vijeću nastavnika da se na Fakultetu osnuje i Poljoprivredno-ekonomski odsjek. Osnivanje Poljoprivredno-ekonomskog odsjeka prihvaćeno je na sjednici Znanstveno-nastavnog vijeća Fakulteta 17. 2. 1961. a zatim potvrđen na sjednici Savjeta Fakulteta od 8. 5. 1961. godine.

Nastavni plan Poljoprivredno-ekonomskog odsjeka Vijeće je prihvatilo 8. svibnja 1961. Savjet Fakulteta na sjednici od 26. lipnja 1963. donio je odluku da nastava na Poljoprivredno-ekonomskom odsjeku počne školske godine 1963/64.

Školovanje budućih agrarnih ekonomista na Poljoprivredno-ekonomskom odsjeku odvijalo se prema nastavnim planovima iz 1963., 1967. i 1975. godine koji su pregledno prikazani u Spomenici.

Razvoj nauke i tehnike u poljoprivredi, kao i ustavne promjene na načelima samoupravnog socijalizma, sve više će zahtijevati sjedinjavanje proizvodnje, prerade i prometa u zaokruženi sistem, a time i daljnje promjene i usavršavanja u nastavnom procesu. Ko- jim tempom i na koje sve načine u te promjene treba ulaziti to su pitanja na koja će ukazati i pomoći u traženju odgovora proizvodna baza odnosno udruženi rad.

Nastavni programi moraju se stalno prilagođavati općim tendencijama društvenog razvitka i promjenama u poljoprivredi, imajući u vidu da se postojeće tehnologije mijenjaju u prosjeku kroz 5 godina. U tom pogledu najveći je nedostatak postojećih nastavnih planova i programa u njihovu velikom obimu i preopterećenoj satnici. Nastavne programe svakog Odsjeka treba promatrati kao cjelinu, a ne kao svaki predmet izdvojeno. Revidiranjem nastavnih planova i programa eliminiralo bi se ponavljanje u srodnim

disciplinama, a dobro utvrđeni nastavni programi pojedinih predmeta svakako bi predstavljali solidan temelj u sagledavanju cjeline obrazovnog procesa.

Težište dati u nastavi na one sadržaje koji su aktualni, a rezultati su novih istraživanja, a to pretpostavlja i postojanje udžbenika ili druge dostupne odgovarajuće literature. Neophodno je pojačati praktični i studijski rad na račun verbalne nastave. Korisno je šire primjenjivati seminare kao oblik nastave, gdje se student aktivno uključuje u izvođenje nastavnog procesa u čemu su naša iskustva vrlo pozitivna.

Na tom planu nužno je stimulirati pisanje udžbenika i skripata. Radnu disciplinu u nastavi treba prije svega ocjenjivati prema točnosti i savjesnosti u izvršavanju obaveza. Sistem nagrađivanja, organizacija rada na Fakultetu, tradicija i borba za dopunske prihode u priličnoj mjeri narušavaju potrebnu radnu disciplinu. Na osnovu naprijed izloženog moguće je, prema našem mišljenju, uvesti režim godina za godinu, ali za to moraju postojati osnovni materijalni i drugi preduvjeti i sasvim novi odnos studenata i nastavnika prema studiju. Prelazak na sistem studija godina za godinu tražit će vjerojatno veći broj nastavnog osoblja, veća i suvremenija nastavna pomagala, te cjelovitije i bolje rješenje materijalnog položaja studenata (domova, menza, stipendija, kredita, itd.).

Režim »godina za godinu« je jedini put da se trajanje studija svede na potrebnu mjeru. Koliko smo informirani o tome mogu nam korisno poslužiti iskustva Sveučilišta u Sarajevu, kao i na nekim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu, a djelomično i u našem odsjeku. Kontakt nastavnik — student treba održavati i izvan predavanja i ispita (stalne konzultacije, diskusije, seminari i sl.). Nastavnik mora biti više prisutan na Fakultetu da bi bolje poznao u kakvim životnim i drugim prilikama živi student. Putem mentorstva, kao i preko Vijeća godišta mogli bi se svi problemi na relaciji nastavnik — student uspješnije riješavati. Autoritet nastavnika bazira se na njegovom znanju i sposobnosti da ga prenese na studente, te na umiješnosti da se približi i shvati probleme mladih.

Rad i zaduženja u nastavi trebaju imati daleko veći značaj pri raspodjeli i valorizaciji osobnih dohodaka na pojedinca. Kvantitet rada se relativno lako može utvrditi (broj sati nastave, broj ispita, broj objavljenih naučnih radova i dr.), ali ostaje problem utvrđivanja kvalitete rada, čemu bi trebalo posvetiti veliku pažnju kod raspodjele osobnih dohodaka prema radu i rezultatima rada. Neophodno je osigurati javnost u nagrađivanju rada, a odluke o visini osobnih dohodaka spustiti što bliže svim zaposlenima.

Zahvaljujući zajedničkim naporima OOUR-a Ekonomika i organizacija poljoprivrede, biotehničkih OOUR-a ovoga Fakulteta i znatnoj pomoći Ekonomskog fakulteta u Zagrebu i drugih ustanova, od otvaranja Poljoprivredno-ekonomskog odsjeka do 15. srpnja 1975. ostvareni su značajni rezultati:

— diplomiranih studenata na II stupnju PE odsjeka 120,

- magistara iz područja Ekonomike poljoprivrede 11,
- doktora nauka iz područja Ekonomike poljoprivrede 12.

Od 12 obranjenih disertacija iz područja Ekonomika poljoprivrede 4 kandidata su sa Poljoprivrednih i Ekonomskih fakulteta, 5 kandidata iz Instituta i 3 kandidata iz privrednih organizacija. Posebno je hvale vrijedna ambicija i upornost ljudi iz proizvodnih organizacija da postignu stepen doktora nauka.

Poljoprivredni fakultet Sveučilišta u Zagrebu ima dugogodišnju tradiciju u organizaciji postdiplomskih studija — magisterija i različitih specijalizacija. Prvi postdiplomski studij — magisterij iz Ekonomike poljoprivrede počeo je rad u škol. god. 1964/65. Nastava u I i II semestru ima zadatak da pruži i utvrdi teoretska znanja iz ekonomike poljoprivrede, te da uputi kandidate u metodske postupke za rad u oblasti ekonomike poljoprivrede. Prema izabranim magistarskim temama krajem II semestra kandidati se u II godini studija uže opredjeljuju za pojedine specijalnosti iz oblasti ekonomike poljoprivrede. Uz predavanja osnovni oblik nastavnog rada su seminari. Kandidati se kod pisanja i obrane seminarske radnje mnogo angažiraju. Postdiplomski studij upisuju agronomi, ekonomisti, veterinari i drugi, sa područja cijele Jugoslavije. U Spomenici su poimenično navedeni nastavnici iz zemlje i inozemstva koji su bili angažirani kao predavači ili gosti na našem postdiplomskom studiju — magisteriju iz Ekonomike poljoprivrede. Svima njima na suradnji i pomoći izražavamo zahvalnost.

Daljnji razvoj sam upravljanja, reforma studija i obrazovanja, objedinjavanje nastave i nauke, usmjeravanje obrazovanja i nauke potrebama i zahtjevima udruženog rada, u znatnoj mjeri će ovisiti od aktivnosti i djelovanja društvenih-političkih organizacija na Fakultetu. Usmjeravajuća i rukovodeća uloga pripada organizaciji Saveza komunista i Saveza socijalističke omladine. Od inicijative, organiziranosti, jedinstva i upornosti Saveza komunista i Saveza socijalističke omladine ovisit će u znatnoj mjeri izvršavanje naprijed spomenutih zadataka u budućnosti. Citiramo ocjenu predsjednika Saveza komunista Zagrebačkog Sveučilišta druga Lovrenčića: »Malobrojni su fakulteti na Sveučilištu na kojima je nešto učinjeno na racionalizaciji nastave i studija. Te iznimke kao što su Elektrotehnički ili Poljoprivredni fakultet, ne mogu bitno utjecati na opću ocjenu koja je nepovoljna« (Borba, 1. 11. 1975.). Spomenuta ocjena ispunjava nas zadovoljstvom, ali i obavezuje na daljnje još veće napore u reformi studija.

Želja nam je da naš jubilej i radno savjetovanje sa referatima i diskusijom o aktuelnim problemima obrazovanja i nauke budu daljnji poticaj za još šire povezivanje Fakulteta sa udruženim radom i sa svim fakultetima i institutima u čitavoj zemlji.

Na kraju izražavamo posebnu zahvalnost proizvodnim radnim organizacijama, ustanovama i komunama koji su nam pružili novčanu pomoć za obilježavanje ovog značajnog jubileja.

Prof. dr Đ. Dokmanović

Dogovori rukovodilaca proizvodnje „Ribokombinata“

U pokretanju aktivnosti unutar Kombinata radi boljeg rada, izmene iskustava i zbližavanja, osim organa upravljanja i rukovođenja, osnovana je Konferencija SK na nivou Kombinata, sa sekretarijatom i predsjednikom. Pored ovog, redovno pri periodičnim obračunima poslovanja sastaju se šefovi računovodstva i izmjenjuju dogovore iz domena svoje delatnosti. Iznetoj aktivnosti pridružili su se i rukovodilci proizvodnje OOUR-a »Ribokombinata« svojim dogovorima. U prošloj, 1975. godini, održana su tri takva dogovora. Na prvom dogovoru, u februaru mesecu, zaključeno je da se sastanci održavaju na proizvodnim objektima u vreme radova vezanih za temu sastanka, radi uvida na licu mesta. Donet je ovaj program dogovora, sa temama rasprave i zaduženjima:

1. — Proizvodno-financijski planovi OOUR-a, usklađenje i jednoobraznost podataka, evidencije i izrade;
2. — Sistematizacija radnih mesta, raspodela i nagrađivanje po učinku;
3. — Mrest ribe i uzgoj mlada;

4. — Hranidba mlada i konzumne ribe;
5. — Normativi radova na ribnjačarstvu;
6. — Mrest i uzgoj biljojednih riba;
7. — Mrest i uzgoj soma;
8. — Izlov i zimovanje ribe;
9. — Proizvodnja krupne ribe za tržište, tehnologija, količina, cena koštanja;
10. — Proizvodnja i plasman pastrmke.

Drugi dogovor raspravljao je teme:

- Mrest riba i uzgoj mlada u OOUR »Končanica«;
- Hranidba mlada u OOUR »Poljana«. Teme su raspravljane na terenu sa uvidom u praktične zahvate i mere.

Prisutni su uz srdačan prijem i susretljivost domaćina razgledali novu zgradu i uređaje veoma modernog mrestilišta za veštački mrest riba. Po razgledanju mrestilišta prešlo se na stručnu raspravu o načinu uzgoja ličinki amura, soma, linjaka, šarana i drugih riba.